

Бр. ФИ - 1026/3
31. 12. 2003 год.
Скопје

РЕФЕРАТ

за избор на наставник по предметите Социологија на културата, Социологија на уметноста и Социологија при Филозофскиот факултет во Скопје.

Наставно-научниот совет при Филозофскиот факултет во Скопје на својата шеснаесета редовна седница одржана на 15.10.2003 година нè избра за членови на рецензиони комисија по пријавата на вон. проф. д-р Антоанела Петковска за избор на наставник во сите звања по наведените предмети. По разгледување на материјалот чест ни е да го поднесеме следниот

ИЗВЕШТАЈ

Д-р Антоанела Петковска е родена во Скопје на 18.02.1958 година.

На 06.05.1985 година успешно го одбраница магистерскиот труд „Социолошки аспекти на монументалната уметност во Македонија по ослободувањето“.

Докторирала на Филозофскиот факултет во Белград на 06.09.1993 година. Насловот на нејзината докторска дисертација е „Развојот на современата уметност во Македонија и промени – те во социјалната структура (1945–1985)“.

На Филозофскиот факултет во Скопје работи од 1981 година. Во моментот е вонреден професор на Институтот за социологија на истиот факултет и ги предава предметите: социологија на културата (Институт за социологија и Институт за археологија – Филозофски факултет; Студии по новинарство – Правен факултет; Студии по географија, отсек етнологија – Природно-математички факултет), социологија на уметноста (Институт за социологија – Филозофски факултет) и Социологија на културата и уметноста (Институт за историја на уметноста – Филозофски факултет). Предава и на постдипломски студии на: Филозофски факултет (Социологија на културата и Социологија на уметноста – Институт за социологија; Европска цивилизација – Европски студии за интеграција и комуникација; Култура на мирот (Теории за ненасилството) – Мировни студии); Институт за социолошки и политичко-правни истражувања (Социологија на културата – Социологија; Комуникологија); Факултет за ликовна уметност (Социологија на уметноста).

Била ментор на два магистерски труда и член во комисиите за одбрана на неколку магистерски труда и докторски дисертации.

Други професионални активности: по дипломирањето станала член на Здружението на социолозите на Р. Македонија; од 1989 до 1991 година била секретар на Здружението на социолозите на Р. Македонија; од 1992–1994 била секретар на пост-дипломските студии на Институтот за социологија на Филозофскиот факултет во Скопје; била и член на редакцијата на списанието на Здружението на социолозите на Р. Македонија: „Социолошка ревија“. Воедно членува во невладините организации: Македонски центар за култура и уметност и Италијански центар за култура во РМ.

Со научни, професионални и популарни статии од областа на социологијата, социологијата на културата и социологијата на уметноста учествувала во медиумите за масовна комуникација (радио, ТВ, печатот).

Во периодот од 1999 – 2003 година, по изборот за вонреден професор, д-р Антоанела Петковска учествала и во работата на повеќе истражувачки проекти: „**Социолошки аспекти на зависноста од дроги и други психотропни супстанци во Р. Македонија**“, Институтот за социологија на Филозофскиот факултет во Скопје и Здружение на социолозите на Р. Македонија; „**Поткултурата на младите во Р. Македонија**“, Институт за социологија, Филозофски факултет (раководител на проектот); „**Развој на деца и млади во Р. Македонија**“, Агенција за млади и спорт на Р. Македонија (раководител на проектот); „**Вредносните системи и животните ориентации на средношколската младина во Македонија во постконфликтниот период**“, ФИООМ (раководител на проектот); „**Култура на живеење или животни вештини на децата и младите во основно и средно образование**“, УНИЦЕФ; „**Развојот на аграрот согледан низ аспектите на квалитетот на живот и вредносните ориентации на населението во Р. Македонија**“, Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство на РМ, и тн..

Во периодот од изборот за вонреден професор д-р Петковска учествувала на семинари, симпозиуми, објавила научни трудови и книги.

Печатени трудови:

- „Теории на ненасилството“ (ко-автор), Балкански центар за мир, Филозофски факултет – Скопје, Скопје, 1999;
- „Демократијата и младите“ (ко-автор) – „Културните одредници и формирањето на демократската свест кај младите“, Детски парламент на Македонија”, Скопје, 1999;
- „Граѓанско образование – за средни стручни училишта“ (ко-автор), Биро за развој на образованието на РМ, Скопје, 2000. (издадена на македонски, албански и турски јазик)
- „Историја на македонската култура – епистемологија, методологија, идеолоија“ (ко-автор), Македонска цивилизација, Скопје (во печат).
- „Културата и жената“, во: „Жената и политиката“, „Бисера“, Охрид, 1999;
- „Диркем и современата култура“, Филозофски факултет, Институт за социологија”, Скопје 1999. (зборник на трудови од научен собир).
- „Некои социолошки аспекти на фолклорот“, Институт за фолклор, 2000, Скопје (зборник на трудови од научен собир).
- „Културниот идентитет и културната политика“, во: „Зборник на Советот за радиодифузија“, Скопје 2000.
- „Веберовото разбирање на светот“, Социолошка ревија, бр 1–2, Скопје, 2001.
- “Culture et transition” во: “La transition et reconstruction de societe”, LCI - IRESCO, Paris 2001 (зборник на трудови од научен собир).
- „Уметноста како база на културниот идентитет“, Факултет за музичка уметност, Институт за педагогија, Филозофски факултет, Скопје, 2002.

- „Другиот во наставната програма по предметот Антропологија на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје“, во: „Се познаваме ли доволно – Другиот во наставните содржини на високото образование во Р. Македонија“, Фондација институт отворено општество – Македонија, Скопје, 2002.
- “The Revitalization of “Small Cultures” as a Precondition for Peace Building”, Faculty of Philosophy, Skopje and DCAF, Geneva, 2003 (зборник на трудови од научен собир).
- „Вредносните системи и животните ориентации на средношколската младина во Македонија во постконфликтниот период“ (ко-автор; извештај од проект на ЦД), Институт отворено општество – Македонија, 2003.

Без сомнение, трудовите на Петковска ја збогатуваат нашата социолошка литература која што се однесува на проучувањето на сложените проблеми на современото општество, култура и уметност особено од гледна точка на промената на вредносните системи. Како илустрација на овој став, ќе се задржиме на некои од приложените трудови кои што ги сметаме покарakterистични за нејзиниот досегашен научен опус.

Во ***Ненасилството како култура на живеење*** А. Петковска поаѓа од фактот дека многубројните начини на живот изразени во различните животни стилови како на општествените групи така и на поединците ја сочинуваат реалноста за градење на културата на живеење. Меѓутоа, ако овие различни стилови се врзуваат за идејата за општествен престиж и не-почитување на посебностите, изостанува можноста за спречување на насиливото, а се овозможува вистинската животна суштина на ненасилството. Затоа, заклучува авторката: „Вистинската култура на живеење имплицитно ја содржи идејата за ненасилството, но таа не е само проект или утопија, туку вистинска потреба произлезена од човековата егзистенција“ (стр.65).

Истакнувајќи го влијанието на културните вредности во објаснувањето на речиси сите современи општествени процеси, во ***Културните одредници и формирањето на демократската свест кај младите***, А. Петковска културните карактеристики на младите ги анализира во контекстот на системот на вредности што осмислува една специфична поткултура. Заедничките особини на поткултурата на младите се огледуваат во варијациите на животни стилови (естетски преференци, неконвенционалност во меѓучовечките односи, релаксираност во однос на животниот ритам, спротивставување на општествени и културни норми, фриволност во изборот на животни ориентации) што укажува на битни поместувања во положбата и ставовите на младите ширум светот, посебно врзани за социокултурната клима во која се одвиваат. Анализирајќи ги животните ориентации на младите во посткомунистичките и во некои развиени европски земји, таа го објаснува нивното меѓусебно испреплетување од една страна и евидентните разлики во структурата на овие системи на вредности меѓу развиените земји и земјите во транзиција, од друга страна. Всушност, овие ставови и вредности кај младите во современото општество, повеќе не се непосредно врзани за определени политички, религиозни, етнички и други идеологии и секаде во светот тие ја чувствуваат слободата да ги изби-

раат сопствените ставови и вредности напуштајќи ја лојалноста кон одредени етаблирани социокултурни концепти. Укажувајќи на можноста за јавување на нови идеологии и движења, А. Петковска со право заклучува дека во тој случај демократијата не мора да биде нивниот единствен избор, се пореална е можноста за соочување со нови тоталитаризми.

Во *Culture et transition*, разгледувајќи ги размислувањата на некои истакнати современи теоретичари, А. Петковска го поставува и есенцијалното прашање: кој ја креира културната политика?

„ „Новите“, а во својата суштина стари и ноторни, концепти на мундијализацијата, мултикултурализмот, културата на мирот, културата на цивилното општество, демократијата, се покажуваат како дволични и импотентни во решавањето на оние проблеми коишто се импостириани пред современиот човек. Понудениот нов, унифициран културен идентитет, не го решава и прашањето на интегритетот, односно човекот не сака да се изгуби во масата, туку да биде нејзин многу важен, со посебности вообличен дел. Простувањето со колективната меморија и еклектичкиот однос кон неа, што е нагласено од постмодерната епоха, така, ја одзема интенцијата на човекот да биде дел од една одамна постулирана утопија – процес кој е во основата на севкупната динамика на човековото општество.“ (стр. 44)

Во *Историјата на културата во Македонија 19 и 20 век*, проф. Петковска поаѓа од спецификите на културниот плурализам во Македонија, при што објаснува и нагласува дека суштината на интеркултурализмот ја надминува ограничноста на концептот на мултикултурализмот. Низ разните согледувања, анализи и споредби, успешно се надминува идејата дека етничноста е балкански или македонски ексклузивитет. Така, правилно се истакнува дека етничката свест на Македонците, анализирана не само во рамките на историскиот туку и во социолошкиот контекст, потврдува дека таа не е идеолошко политичко прашање туку одраз на степенот на општествениот развој.

* * *

Општ впечаток е дека професор Антоанела Петковска во наброените дела со голем сензibilitет и способност за синтеза на знаењата од различни области, ги воочува значајните правци и природата на односите помеѓу културата и општествениот развој. Таа, тргнувајќи од својата научна чесност и љубопитност, постојано нагласува дека за целосните одговори на овие суптилни прашања се потребни постојано нови и уште подлабоки анализи и истражувања.

Резултатите презентирани во заклучоците на нејзините трудови, неоспорно, се значајни и како конкретни показатели, но и како илustrација на можните проблеми од подрачјето на социологијата а посебно на оние од областа на социологијата на културата и уметноста. Во таа смисла претставуваат значаен придонес за развојот на нашата социолошка мисла нудејќи особено оригинален пристап за нивното проучување. Со право може да се каже дека нејзините трудови се мошне инспиративни за утврдување на односот помеѓу уметничкото творештво и општествената стварност, дури и во деловите каде што останува на нивото на рационалното поставување на проблемот. Нејзините ставови изнесени на прегледен, стилски особен и често критичен начин

претставуваат инспиративна и инструктивна основа или рамка за секој истражувач чие интересирање е врзано за овие области.

Неоспорно, А. Петковска, вонреден професор по социологија на културата и социологија на уметноста, постигнала впечатливи и според полето на интерес комплексни резултати во својата научна активност. Петковска се оформила и се легитимирала како научен истражувач кој што успешно владее со проблемите на социологијата, социологијата на културата и социологијата на уметноста. Таа изградила сопствени ставови по многу прашање од овие сложени области, ги пренела во трудовите кои што ни ги презентира, а исто така успешно им ги пренесува и на студентите.

Врз основа на погоре наведените податоци, научните резултати и впечатоците од повеќегодишната соработка со д-р Антоанела Петковска, чест ни е да ја предложиме за наставник по предметите социологија на културата, социологија на уметноста и социологија во звањето редовен професор.

Рецензентска комисија

Проф. д-р Благо Петровска

Академик Георги Старделов

Проф. д-р Марија Ташева

Бр. ОК - 1020/03
3-03-2004 год.
Скопје

Врз основа на член 75, 133, 141 и 142 од Законот за високото образование, а согласно извештајот на Рецензентската комисија објавен во Билтен бр. 844/10 од 3. II 2004 година, Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, на својата XVIII редовна седница, одржана на 25. II 2004 година, донесе

О Д Л У К А
за избор на наставник

I

1. Д-р Антоанела Петковска, вонреден професор по предметите социологија на културата и социологија на уметноста на Институтот за социологија на Филозофскиот факултет во Скопје, се избира во звањето **редовен професор** по предметите социологија на културата, социологија на уметноста и социологија, за време од 5 (пет) години од денот на изборот.

2. Со извршениот избор именуваниот-ата засновува работен однос за времето на кое е избран-а, сметано од 26. II 2004 година.

II

Со именуваниот-ата ќе се склучи договор за работа.

III

По еден примерок од одлуката да се достави на : именуваниот-ата, досието, одделението за општи, правни, персонални и наставни работи и архивата на Факултетот.

ДЕКАН
на Филозофскиот факултет
Проф д-р Трајан Гоцевски

